

Magyar Népköztársaság
Munkaügyi Minisztériuma

Német Demokratikus Köztársaság
Minisztertanácsa
Munka- és Bérügyi Államtitkársága

E L Ő T E R J E S Z T É S

/tervezet/

az MNK-NDK Gazdasági Együttműködési Bizottság XVII. ülésére a
magyar-NDK munkaerő-kapcsolatok helyzetéről és 1980 utáni
lehetőségeiről

A Magyar-NDK Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság a XVI. ülésének napirendjének keretében eszmecserét folytatott a munkaerő-együttműködés helyzetéről és 1980 utáni lehetőségeiről. Ennek során a Bizottság megállapította, hogy időszerű a kérdés részletesebb elemzése.

A Bizottság megbizta illetékes tagjait, hogy 1977. IV. negyedévig vizsgálják meg a munkaerő-együttműködés helyzetét, vonják le a következtetéseket és terjesszék elő az ebből adódó javaslatokat.

Jelenlegi munkaerő-kapcsolataink keretében közel tizenkét ezer dolgozó végez különböző jellegű és időtartamú munkát az NDK-ban, illetve mintegy 400 NDK munkás dolgozik Magyarországon.

- a két ország fiatal állampolgárait foglalkoztató munkaerő-egüttműködés,
 - építési és szerelési tevékenység,
 - egyéni munkavállalás
- keretében.

A munkaerő-kapcsolatok jelenlegi helyzetét és 1980 utáni lehetőségeit értékelve, az NDK Munka- és Bérügyi Államtitkársága és az MNK Munkaügyi Minisztériuma az alábbiakat állapítja meg, illetve javasolja.

I. A magyar-NDK munkaerő-egüttműködés végrehajtása 1980-ig

- 1/ A munkaerő-egüttműködés elősegítette a két ország közötti kapcsolatok fejlesztését és a két nép közötti barátság elmélyítését.

Az egyezmény megvalósításánál a felek a fiatalok hasznos foglalkoztatását, szakmai tapasztalatszerzését és a nyelvtanulás lehetőségét tartják szemelőtt.

1967-től az együttműködés első éveiben csak magyar fiatalok utaztak az NDK-ba, majd 1974-től az egyezmény kölcsönössé vált, NDK fiatalok dolgoznak Magyarországon.

- a/ Az együttműködés eddigi végrehajtása az alábbiakban jellemezhető:

1967 óta - évente csökkenő létszámban - 35.490 fő utazott ki NDK-ba munkavállalásra. Jelenleg közel 5.700

1974-től 470 fő NDK szakmunkás utazott Magyarországra, jelenleg közel 300 fő dolgozik.

Mind a két ország gondos előkészületeket tett a foglalkoztatás feltételeinek biztosítására. A kezdeti problémák után ma a fiatalok élet- és munkafeltételei rendezettek, bérezésük kielégítő. Többségük jó körülmények között, szakmai tapasztalatszerzésre alkalmas munkakörben dolgozik. Elhelyezésük jól berendezett, modern lakóotthonban történik.

Kölcsönösen megállapítható, hogy a nyelvoktatásra a feltételek kedvezőek. Ez a fiatalok jelentős részét jó színvonalu nyelvismeretek megszerzéséhez segíti, sokan azonban nem élnek a lehetőséggel és az alapszintet sem érik el.

A szakmai képzés fejlesztése érdekében mindkét fél erőfeszítéseket tett. Mindemellett azonban - elsősorban nyelvi nehézségek miatt - a szakmai képzettséget szerzők száma alacsony.

A fiatalok döntő többsége becsületesen dolgozik, munkafegyelmével problémák nincsenek. Olyan feladatokat is végeznek, amelyek fokozottabb szaktudást igényelnek. Jó munkájukért többen anyagi és erkölcsi elismerésben részesültek.

Az emberi-politikai nevelés és érdekképviselés biztosított. Előfordulnak fegyelmi vétségek, ennek okai elsősorban a fiataloknak a szülői otthontól való távollétével és a családi ellenőrzés hiányával magyarázható.

- b/ A magyar fél részéről a munkaerő-együttműködés lehetőségei - az elért eredmények és az egyezményben meghatározott célok jelentős részének megvalósítása mellett - megváltoztak.

Ennek okai, hogy

- az együttműködés kezdetekor a magyar népgazdaság munkaerő-helyzete kedvezőbb volt. Jelenleg a munkaerő-gondok - különösen a munkába lépő fiatalok számának csökkenése miatt - kiéleződtek, ezek 1980 után előreláthatóan még fokozódnak,
- a magyarországi életszinvonal-viszonyok fejlődésének hatására jelentősen csökkent a fiatalok érdeklődése az NDK-beli munkavállalás iránt.

A megváltozott körülmények hatására, - tekintettel az önkéntes jelentkezésre - a szervezés igen nehezzé vált. A jelentkezések számának visszaesése alapján csökkentettük a keretszámokat, de általában ezeket is csak 70 % körül tudtuk teljesíteni.

- 2/ Az építési és szerelési tevékenységben szintén magyar dolgozók tartós kiküldetése valósult meg különböző külkereskedelmi vállalatok útján, amelynek keretében - NDK-beli munkahe-lyeken - éves szinten közel 5000 magyar dolgozó vesz részt.

Az építési és szerelési munkák megvalósításánál a dolgozók kétharmad részét érintő szerződések megkötése a magyar fél részéről a TESCO, az NDK fél részéről a LIMEX és az INVEST-EXPORT külkereskedelmi vállalatok útján történik. Ezen kívül

más külkereskedelmi vállalatok is bonyolítanak az áruszállítással összekapcsolt építési és szerelési munkákat. A vállalatok önállóan szervezik és készítik elő a munkások kiküldését és az elhelyezési feltételek biztosítását. Az eddigiek során ez a gyakorlat bevált.

- 3/ Az egyéni munkavállalás lehetőségével élve jelenleg 600 fő dolgozik az NDK-ban és 400 fő Magyarországon. A körülményekben és a létszám nagyságában változás nem várható.

II. Javasolt munkaerő-kapcsolatok 1980 után

1980 utáni időszakra a munkaerő-kapcsolatok fenntartására a következőket javasoljuk:

- 1/ A munkaerő-együttműködés meghosszabbítását az 1980 utáni időszakra nem teszi lehetővé a feszült magyarországi munkaerő-helyzet. Azt javasoljuk, hogy 1980-ban utazzanak utoljára az egyezmény keretében szervezett csoportok a két ország szocialista üzemeibe. A fiatalok hazatérése 1983-ig fokozatosan menjen végbe. Az egyezmény alapelveit addig célszerű érvényben tartani.

- 2/ Szakmai tapasztalatszerzés üzemi kiküldetés formájában

A magyar-NDK munkaerő-együttműködés keretében már korábban kialakultak közvetlen üzemi kapcsolatok.

A már meglévő üzemi együttműködések egy része - műszaki-tudományos jellegénél fogva - 1980 után is aktuális marad. Ezek magukban foglalják a szakmai tapasztalatszerzés lehetőségét is.

A kohászat, a gépipar és a vegyipar területén néhány magyar vállalat gazdasági érdekeltségéből vállalja kisebb csoportok kiküldését NDK társvállalatokhoz.

Ez az igény azonos profilu, hasonló gépekkel és technológiával dolgozó üzemek esetén megalapozott. Az üzemek a munkaerő-cserét - rövidebb időtartamra - saját állományból, központi vagy tanácsi szervezés igénybevétele nélkül valósítanak meg. A kiküldetés célja magyar részről egy-egy meghatározott munkafolyamat vagy technológia elsajátítása, begyakorlása. A foglalkoztatás, elhelyezés és képzés feltételeiben az érdekelt vállalatok állapotodnának meg, az ágazati tárcák irányítása mellett.

Az együttműködésnek ebben a formájában résztvevők létszáma 1980 után - az üzemek igényeinek és a már említett magyarországi munkaerő-helyzetnek az ismeretében - az egyezmény keretében jelenleg foglalkoztatott létszám mintegy 10 %-ára becsülhető.

3/ Építési és szerelési tevékenység

Értékben kifejezve jelenleg megközelítőleg évi 28-32 millió rubelt tesz ki Magyarország szerződéses kötelezettsége. Az NDK igényeket a következő ötéves tervkoordinációs tárgyalások keretében, a magyar szerelési kapacitás távlati lehetőségének ismeretében kell egyeztetni. Az építési-szerelési tevékenység - a munkaerő-együttműködések keretében is - hatékony és gazdaságos forma. Ezért fokozzuk erőfeszítésünket annak a lehetőségek szerinti növelésére.

4/ Egyéni munkavállalás

Az érvényben lévő jogszabályok szerint a két ország állampolgárainak továbbra is módjukban áll külföldön egyénileg

munkát vállalni. Ezt a formát - a szabályozott kereteknek megfelelően - kölcsönösen kívánatos fenntartani.

HATÁROZATI JAVASLAT

A Magyar-NDK Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság a két ország közötti munkaerő-kapcsolatok helyzetéről és távlati lehetőségeiről szóló előterjesztést elfogadja és megállapítja, hogy az elmúlt években a két ország közötti együttműködés keretében - különböző formákban - hasznos munkaerő-foglalkoztatással összefüggő kapcsolatok jöttek létre. A felek a továbbiakban is törekednek mindkét ország számára egyaránt célszerű formák kialakítására.

A magyar-NDK munkaerő-együttműködés jelenlegi formája a közelmúltig megfelelt célkitűzéseinek. Az NDK-ban és Magyarországon foglalkoztatott több mint harmincezer fiatal többsége jól dolgozott, valamint nyelv- és szakmai ismereteket szerzett. Látókörük bővült, megismerték egy baráti ország iparát, kultúráját és munkásait. Hozzájárultak a két nép barátságának elmélyítéséhez, a foglalkoztató vállalatok gazdasági célkitűzéseinek teljesítéséhez.

A felek megállapodnak abban, hogy a magyarországi munkaerő-helyzet feszültségei miatt a munkaerő-együttműködési egyezmény nem kerül meghosszabbításra. A fiatalok utolsó csoportja 1980-ban utazik ki az NDK-ba, illetve Magyarországra, így a foglalkoztatásuk 1983-ban - évenkénti fokozatos csökkentéssel - megszűnik. Eddig az időpontig a fiatalok foglalkoztatása az egyezményben meghatározott elvek, normatívák alapján valósul meg. A továbbiakban is támogatjuk a hatékony és gazdaságos együttműködési kapcsolatok erősítését, más formák fejlesztését.

A magyar-NDK munkaerő-kapcsolatok folytatására 1980 után a közvetlen üzemközi kapcsolatok, az építési és szerelési tevékenység és az egyéni munkavállalás formájában van lehetőség.

A Bizottság felkéri az illetékes ágazati minisztériumokat, hogy tájékoztassák az érdekelt üzemeket a műszaki együttműködés jellegű kiküldetés lehetőségéről. Az igények és lehetőségek összhangjával segítsék elő ezeknek a kapcsolatoknak a további kialakítását és fejlődését. Az üzemközi kapcsolat formájában foglalkoztatottaknál célszerű felhasználni a munkaerő-együttműködés során alkalmazott normatívákat.

Megbizzá az MNK Országos Tervhivatalát és az NDK Állami Tervbizottságát, hogy az 1981-1985 évekre szóló tervkoordinációs tárgyalások keretében vizsgálja meg az építési és szerelési tevékenység fejlesztésének lehetőségét.

/ Heinz Ramuta /

/ Szigeti István /